

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/170/2020
Identifikačné číslo spisu:	1315200304
Dátum vydania rozhodnutia:	15.12.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:1315200304.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti o maloletého P. G. K., narodeného XX. január XXXX, bytom u matky, zastupeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, Vázovova 7/a, dieťa rodičov matky I. I. Q., bytom v H., W. S. 4, a otca N. Lee K., bytom P XXXX U. X. H., XXXXX, S., U., G. D. Z., zastupeného JUDr. Hanou Kováčikovou, PhD., advokátkou so sídlom v Bratislave, Nábr. arm. gen. L. Svobodu 32, za účasti Okresnej prokuratúry Bratislava III, o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 51P/7/2015, o dovolaní otca proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo 14. januára 2020 sp. zn. 11CoP/476/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej aj „súd prvej inštancie“) zo 17. apríla 2018 č.k. 51P/7/2015-614 zmenil styk otca s maloletým tak, ako je uvedené vo výrokovej časti rozsudku. Konanie o návrh matky o nariadenie neodkladného opatrenia zastavil. Vo zvyšku návrh na zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností voči maloletému zamietol. Súd prvej inštancie na základe vykonaného rozsiahleho dokazovania dospel k záveru, že návrh otca na zmenu osobnej starostlivosti o maloletého syna nie je dôvodný, a preto ho v celom rozsahu zamietol. K tomuto záveru dospel po dôkladnom zvážení a vyhodnotení všetkých založených dôkazov, kedy zistil, že o maloletého P., ktorý je na základe rozsudku zverený do osobnej starostlivosti matky a je naďalej v jej starostlivosti, je riadne postarané a neboli zistené žiadne nedostatky v jej starostlivosti o maloletého a protichodné tvrdenia otca neboli preukázané, boli spochybnené. Súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní vzal do úvahy aj znalecký posudok a výpoveď súdneho znalca PhDr. Karola Kleinmanna, ktorý vypracoval 15. marca 2017, z ktorého vyplýva, že striedavá osobná starostlivosť je nevhodná a znalec odporučil zveriť maloletého do výlučnej osobnej starostlivosti matky. Súd prvej inštancie konštatoval, že zamietol ďalší navrhovaný výsluch

maloletého, nakoľko prostredníctvom kolíznej opatrovníčky bol vypočutý v priebehu konania a súdny znalec sám konštatoval v znaleckom posudku, že je otázne, aký dopad budú mať všetky výsluchy na maloletého, ktorý bol opakovane vypočúvaný a je otázne, do akej miery poškodili maloletého návštevy na policajných oddeleniach, vyšetrenia u lekárov, resp. zásahy polície v jeho prítomnosti. Preto súd prvej inštancie upustil od jeho ďalšieho výsluchu, nakoľko dospel k záveru, že je to v záujme maloletého. Konanie v časti návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia zastavil pre späťvzatie návrhu matkou.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie otca rozsudkom zo 14. januára 2020 sp. zn. 11CoP/476/2018 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti. Odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie rozhodol správne, keď vychádzal zo záverov znaleckého dokazovania a skutočností tam uvedených. V konaní nezistil žiadnu manipuláciu dôkazov, pričom odvolací návrh otca na zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti, keď sa pôvodne domáhal zverenia maloletého do svojej osobnej starostlivosti, vyhodnotil ako nedôvodný, keď pre zverenie maloletého do striedavej starostlivosti neboli zistené dôvody. Pokiaľ ide o námietku otca týkajúcu sa vypočutia maloletého, súd prvej inštancie podľa odvolacieho súdu dôsledne zvážil vykonanie uvedeného dôkazu, čím sa zaoberal aj v odôvodnení svojho rozhodnutia, pričom podľa odvolacieho súdu treba súhlasiť so stanoviskom okresného prokurátora, že uvedené vypočutia a zisťovanie názorov maloletého neprimerane zaťažujú maloletého a sú v rozpore s jeho záujmom. K dokazovaniu, ktoré otec navrhol, a to vykonanie znaleckého dokazovania na posúdenie medzinárodných zmlúv, určenie najlepšieho záujmu maloletého, či povinnosti súdu vypočuť maloletého, odvolací súd uvádza, že ide o otázky, na ktoré nie je potrebné odborné posúdenie, je vecou súdu a posúdenia súdu ako vyhodnotí vykonané dokazovanie v záujme maloletého a potrebu zistenia jeho stanoviska v konaní.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal otec dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP, nakoľko súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Namieta, že odvolací súd rozhodol bez pojednávania, nezabezpečil preklad rozsudku, čím mu skrátil 15 dňovú lehotu na odvolanie. Odvolací súd podľa neho pochybil aj v tom, že maloletý nebol vypočutý. Znalecký posudok je podľa otca nesprávny, pričom odvolací súd nevykonával ďalší znalecký posudok a chýba konfrontácia. Navrhol rozsudok odvolacieho súdu zrušiť.

4. Matka sa k podanému dovolaniu otca nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Na konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa vzťahuje CMP. V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, dovolací súd ďalej skúmal možnosť aplikácie ustanovení CSP pre konanie o dovolaní otca maloletého dieťaťa.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Zo samej (mimoriadnej, resp. výnimočnej) povahy dovolacieho konania vyplýva, že z hľadiska jeho celkovej koncepcie, podmienok prípustnosti dovolania a jeho náležitostí je namieste nie rozširujúci výklad ustanovení zákona, ale skôr zužujúci interpretačný prístup (porovnaj tiež 3Cdo/208/2014, 1Cdo/348/2013, 8Cdo/73/2017). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1Cdo/6/2014, 3Cdo/209/2015, 3Cdo/308/2016, 5Cdo/255/2014).

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na oprávnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 8Cdo/99/2017).

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (1Cdo/26/2017, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017, 8Cdo/73/2017).

10. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné.

11. Vyššie naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

12. V danom prípade dovolateľ uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či v konaní došlo k vade zmätočnosti namietanej otcom.

15. Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že v danom prípade obsah spisu nedaťva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extremných) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatury Europskeho súdu pre ľudské práva (pozri napríklad Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009, prípadne Ryabykh proti Rusku z roku 2003). Dovolaním napádaný

rozsudok odvolacieho súdu totiž uvažuje skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviska strán sporu k prerokuwanej veci, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých odvolací súd vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti tiež to, že konanie pred súdom prvej inštalácie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštalácie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahrne aj obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštalácie. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každý námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

16. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil otcom maloletého tvrdenú procesnú vadu množnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. V odôvodnení svojich rozhodnutí súdy oboch nižších inštalácií popísali obsah podstatných skutkových tvrdení účastníkov a dôkazov vykonaných v konaní, uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Odôvodnenie odvolacieho súdu sa náležite zaoberá so všetkými podstatnými odvolacími námietkami otca týkajúcimi sa jeho potreby upraviť čo najširší styk s dieťaťom a zveriť mu dieťa do osobnej resp. striedavej starostlivosti. Myšlienkový postup odvolacieho súdu je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Zároveň je potrebné vziať do úvahy aj rozsiahle odôvodnenie súdu prvej inštalácie, s ktorým sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil a tvorí s ním kontinuitu.

17. Dovolateľ v súvislosti s vadou v zmysle § 420 písm. f/ CSP vytýkal súdom nižšej inštalácie nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie (napr. súdy nevykonali dostatočné dokazovanie za účelom objektívneho posúdenia najlepšieho záujmu maloletého, súdy nevykonali dovolateľom navrhovaný výsluch maloletého, konfrontáciu znalcov; súdy v konaní nesprávne vychádzali najmä zo znaleckého posudku Kleinmanna), najvyšší súd uvádza, že (ani prípadné) nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Pri posudzovaní ústavnosti tohto právneho názoru nedospel ústavný súd (II. ÚS 465/2017) k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Súdy navyše riadne odôvodnili, ktoré rozhodné skutočnosti považovali za preukázané a prečo naopak niektoré návrhy na doplnenie dokazovania nepovažovali za opodstatnené. Okrem toho odvolací súd náležite vysvetlil v bode 13, že nové znalecké dokazovanie nebolo potrebné vykonať aj vzhľadom na vypočutie znalkyne, ktorá odporučila pomalú rekonštrukciu vzťahu otca s dieťaťom.

18. So zreteľom na obsah dovolania najvyšší súd zdôrazňuje, že súdna prax je jednotná v názore, že ak súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť prípadne k nesprávnym skutkovým zisteniam a v konečnom dôsledku aj k vecne nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k odňatiu možnosti konať pred súdom. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nezakladá prípustnosť dovolania (1Cdo/126/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/12/2015, 4Cdo/191/2011, 5Cdo/43/2013, 6Cdo/95/2012, 7Cdo/179/2014, 8Cdo/346/2014). K procesným právam strany sporu nepatrí, aby bol súdom vykonaný každý ňou navrhnutý dôkaz alebo dôkaz, o ktorom sa procesná strana subjektívne domnieva, že by mal byť súdom vykonaný. Rozhodovanie o tom, ktoré z dôkazov budú vykonané, patrí vždy výlučne súdu, a nie účastníkovi konania. Ak sa súd rozhodne, že určité dôkazy nevykoná (napríklad preto, že sú podľa jeho názoru pre vec nevýznamné alebo nadbytočné), nemôže to byť považované za postup znemožňujúci procesnej strane uskutočňovať jej procesné oprávnenia v zmysle § 420 písm. f/ CSP (3Cdo/26/2017).

19. Len skutočnosť, že súdy neakceptovali návrhy na vykonanie dokazovania predložené dovolateľom, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jeho práv. Zásah do základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie by v tejto súvislosti podľa názoru dovolacieho súdu bolo možné konštatovať len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, či vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu bol účastník postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní (I. ÚS 350/08).

20. Podľa názoru otca maloleťáka doslo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces aj tým, že odvolací súd na prejednanie odvolaní rodičov maloleťáka nenariadil pojednávanie. Podľa dovolacieho súdu otec maloleťáka vytyka túto vadu konania neodôvodnene.

21. Aj v mimosporových konaniach je odvolací súd povinný nariadiť pojednávanie iba v prípadoch uvedených v ustanovení § 385 ods. 1 CSP (uznesenie dovolacieho súdu z 9. augusta 2017 sp. zn. 5Cdo/47/2017, judikát R 22/2018). Podľa uvedeneho ustanovenia na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dolezitý verejný záujem.

22. Podľa § 68 CMP odvolací súd dokazovanie zopakuje alebo doplní, ak to pre zistenie skutocného stavu veci považuje za potrebné.

23. O tom, či je potrebné vo veci zopakovať alebo doplniť dokazovanie na zistenie skutocného stavu veci teda rozhoduje vyhradne odvolací súd. V danom prípade sa odvolací súd stotožnil so skutkovými závermi súdu prvej inštalácie, preto je namieste záver, že nemal dôvod dokazovanie zopakovať alebo doplniť a za tým účelom nariadiť pojednávanie (§ 384 ods. 1 CSP).

24. Pokiaľ otec namietal, že mu bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces tým, že súd prvej inštalácie nezabezpečil preklad rozhodnutia, touto námietkou sa už zaoberal aj odvolací súd v napadnutom rozsudku, kde poukázal aj na rozsudok najvyššieho súdu, ako aj Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 579/2017. Dovolací súd rovnako ako odvolací súd dospel k záveru, že týmto postupom nedošlo k porušeniu práva otca na spravodlivý proces.

25. Z týchto všetkých dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie otca nie je procesne prípustné, a preto jeho dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

26. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd rozhodol podľa § 52 CMP a § 451 ods. 3 CSP.

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.